

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2012/48

Karar Sayısı : 2012/75

Karar Günü : 24.5.2012

R.G. Tarih-Sayı : 06.10.2012-28433

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Emine Ülker TARHAN, Muharrem İNCE ile birlikte 115 Milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 30.3.2012 günlü ve 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 29., 74., 81., 87. ve 91. maddeleri ile Anayasa'nın 2., 6., 7., 11., 67., 68., 75., 76., 87., 88., 95., 96., 97. ve 148. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek şekil bakımından iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa

11.4.2012 günlü, 28261 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 30.3.2012 günlü, 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un şekil bakımından iptali istenilmiştir.

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 2., 6., 7., 11., 67., 68., 75., 76., 87., 88., 95., 96., 97. ve 148. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 17.5.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine ve yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Anayasa Mahkemesi raportörü Evren ALTAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen Yasa, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava dilekçesinde, kanunların Anayasa'ya uygunluğunun şekil denetiminde yalnızca 'öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı' olgusunun ölçüt olarak kabul edilmesinin parlamentodaki çoğunluğun her an sürpriz kanunlar çıkarmasına imkan tanımak anlamına geleceği, kanunun yapılış sürecindeki aksaklıkların kanunun kabul iradesini zedeleyecek boyutta olması halinde bu hususların Anayasa Mahkemesinin denetim alanında kabul edilmesi gerektiği, Anayasa'da öngörülen usul kurallarına uyulmadan toplanmış Meclisin kabul edeceği kanunların şekil yönünden sakatlığının ileri sürülememesi ya da denetlenememesinin Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkesi ile bağdaşmayacağı, iptali istenilen Kanun'un yasama iradesinin oluşumunu etkileyecek, bu iradeyi bozacak ve dolayısıyla Kanun'un geçerliğini şüpheye düşürecek ölçüde şekil noksanlıkları içerdiği, kanun teklifinin T.B.M.M. Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda görüşülmesi sürecinde iktidar patisine mensup yüzü aşkın milletvekilinin salonu doldurması nedeniyle diğer milletvekillerinin Komisyona katılamadığı, Komisyon toplantısının açılmasının ardından söz talebini içeren dilekçelerin Komisyon Başkanınca işleme konulmadığı, söz talepleri ve değişiklik önergeleri işleme konulmadığından Komisyon çalışmalarının tamamlandığının kabul edilemeyeceği ve bu durumda Komisyon Raporu oluşmayacağından kanun teklifinin Genel Kurulda görüşülmesinin mümkün olmadığı, Komisyon toplantısının ses kayıtları ile tutanakların karşılaştırılmasından redaksiyon yetkisini aşan değişiklikler yapıldığının ortaya çıktığı, Komisyonun iradesinden farklı metinlerin Komisyonda kabul edilmiş gibi işlem yapıldığı, milletvekillerine Komisyonda söz hakkı tanınmamış olmasının milletvekillerinin yasama görevini yapmasının engellenmesi sonucunu doğurduğu, kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunda temel kanun olarak görüşülmesi nedeniyle önerge sayısının kısıtlandığı ve bunun demokrasi ve milletvekilliği kurumuyla bağdaşmadığı, Genel Kurulda görüşülen kanun teklifiyle ilgili olarak T.B.M.M. İçtüzüğü'nün 91. maddesi uyarınca milletvekillerinin var olan önerge verme haklarının kabul edilmediği, kanunların Anayasa'ya uygunluğunun şekil yönünden denetiminde esas alınan 'son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı' ölçütünün İçtüzükte yer alan usul kurallarını da kapsamına aldığı, hukuk devleti anlayışıyla bağdaştırılması mümkün olmayan bir yöntemle kanun adı altında hukuki bir işleme zemin oluşturulmasının Meclis'in kabul iradesini zedelediği, bu süreçle ilgili olarak Anayasa Mahkemesince yapılacak şekil bakımından denetim kapsamında geniş yorum anlayışıyla hareket edilmesinin 'demokratik hukuk devleti'nin sürekliliğine ayrı bir anlam kazandıracağı ve T.B.M.M.'nde iktidar çoğunluğunun muhalefeti kuşatarak tek sesli bir yapı oluşturulmasının önüne geçileceği, şekil denetiminin ölü bir hüküm olmaktan çıkarılması için usuli kurallardan oluşan sürecin de şekli denetiminin kapsamına alınması gerektiği, kanunların şekil bakımından denetiminin 'son oylamada yeter sayı' ölçütü ile sınırlandırılmasının kanun yapma sürecine muhalefetin katılmasına ve uzlaşmaya imkan verilmek istenmediği sonucuna yol açacağı, 6287 sayılı Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 29., 74., 81., 87. ve 91. maddeleri ile Anayasa'nın 2., 6., 7., 11., 67., 68., 75., 76., 87., 88., 95., 96., 97. ve 148. maddelerine aykırı olduğu belirtilerek şekil bakımından iptali istenilmiştir.

Anayasa'nın 148. maddesinin ikinci fıkrasında, kanunların şekil bakımından denetlenmesinin, son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı hususu ile sınırlı olduğu hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 148. maddesinin gerekçesinde de Genel Kurul tarafından yapılan son oylamadan önce vücut bulan şekil bozukluklarını Genel Kurulun bildiği veya bilmesi gerektiğinin varsayıldığı belirtilerek, son oylamadan önce yapılan şekil bozukluklarının iptale neden olamayacağı ifade edilmiş ve '*Genel Kurulun oylama yapıp kanunu kabul etmesi, şekil bozukluğunu, o kanunu kabul etmemek için yeterli neden saymadığı yolunda bir iradi tecellisidir. En büyük organ genel kuruldur. Onun iradesi hilafına bir sonuç çıkarmak hukukun*

ana esaslarına aykırı düşer. Bu nedenle son oylamadan önceki şekil bozuklukları, iptal sebebi sayılmamıştır.' denilmiştir.

Anayasa'nın 148. maddesinin açık hükmü ve gerekçesi karşısında, kanunların şekil bakımından denetiminde, son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığından başka bir hususun esas alınmasına ve bu suretle kanunların şekil bakımından denetimlerinin yapılabilmesine olanak bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 'Toplantı ve karar yeter sayısı' başlıklı 96. maddesinde, *'Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz'* denilmektedir.

Dava dilekçesinde, 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un son oylamasının öngörülen çoğunlukla yapılmadığı yolunda bir iddia bulunmamakla birlikte T.B.M.M. Genel Kurul tutanaklarının incelenmesinden, Kanun teklifinin tümü üzerinde elektronik oylama cihazıyla yapılan açık oylama sonucunda, 387 oyun kullanıldığı ve bunlardan 295'inin kabul, 91'inin ret ve 1'inin çekimser olduğu, bu anlamda son oylamanın Anayasa'da öngörülen çoğunlukla yapıldığı anlaşıldığından, Anayasa'nın 148. maddesine aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Anayasa'da öngörülen çoğunlukla son oylamasının yapıldığı açık olan ve şekil bakımından Anayasa'ya aykırılığı iddiasına gerekçe olarak dava dilekçesinde gösterilen diğer hususlar yönünden incelenme olanağı bulunmayan 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Anayasa'nın 148. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

30.3.2012 günlü, 6287 sayılı İlköğretim Ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un şekil yönünden iptali istemi, 24.5.2012 günlü, E.2012/48, K.2012/75 sayılı kararla reddedildiğinden, bu Kanun'a ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE, 24.5.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VII- SONUÇ

30.3.2012 günlü, 6287 sayılı İlköğretim Ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un şekil yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, 24.5.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN